

Vlaams
Parlement

ingediend op **431** (2019-2020) – Nr. 1
15 juli 2020 (2019-2020)

Voorstel van resolutie

van Stefaan Sintobin, Jan Laeremans, Leo Pieters,
Wim Verheyden, Anke Van dermeersch en Chris Janssens

over het opstarten van een overleg
tussen de gemeenschappen
om te komen tot efficiëntere staatsstructuren
en bijkomende bevoegdheidsoverdrachten
naar de deelstaten

TOELICHTING

In 2007 deden de traditionele partijen er 194 dagen over om een Federale Regering te vormen. In 2010 waren daarvoor zelfs niet minder dan 541 dagen nodig, naar verluidt een absoluut wereldrecord. Ook na de verkiezingen van 25 mei 2014 had men 138 dagen nodig voor het tot stand brengen van de regering-Michel I. Dat lukte bovendien alleen maar nadat de grootste Vlaamse partij een belangrijk deel van haar programma voor vijf jaar in de diepvriezer stak en langs Franstalige zijde niet veel meer dan één vierde van het (Franstalige) kiezerskorps vertegenwoordigd was in de regeringsmeerderheid.

De federale regeringsvorming na de verkiezingen van 26 mei 2019 blijkt nog moeilijker te verlopen dan alle voorgaande. De onderhandelingen tot de vorming van de regering duurden niet minder dan 296 dagen om, ingevolge de coronacrisis, uit te monden in de minderheidsregering-Wilmès II, een regering met weliswaar volheid van bevoegdheid, maar in naam enkel voor de aanpak van de coronacrisis, en slechts goed voor 38 van de 150 Kamerzetels. Voor de overige bevoegdheden heeft zij zichzelf – noodgedwongen – beperkt tot daden van een regering in lopende zaken.

België is een failed state

Na de federale verkiezingen van 26 mei 2019 hebben de informateurs, preformateurs en koninklijke opdrachthouders elkaar in snel tempo opgevolgd in pogingen om schot te krijgen in de vorming van een volwaardige Federale Regering die kan steunen op een parlementaire meerderheid. Tot op heden zijn deze pogingen nog steeds zonder resultaat. Dat hoeft niet te verbazen. Vlaanderen heeft immers uitgesproken rechts gestemd en Wallonië links. Politiek en cultureel groeien beide landsgedeelten steeds verder uit elkaar. De vorming van een Federale Regering wordt sinds meer dan een decennium dan ook alsmear moeilijker en is inmiddels een haast onmogelijke opdracht geworden. De huidige regeringsvorming is inmiddels ontaard in een tragikomisch theater waarin nauwelijks iemand nog vertrouwen heeft. Bovendien is de kans nu groot dat een nieuwe Federale Regering – als die al gevormd zou kunnen worden – opnieuw zelfs niet eens zal kunnen steunen op een parlementaire meerderheid in een van de landsdelen, wat uiteraard (opnieuw) een fors democratisch deficit tot gevolg zou hebben.

Dit land is duidelijk geëvolueerd tot een failed state. Dat bleek scherper dan ooit naar aanleiding van de coronacrisis waarbij de maar liefst negen ministers voor Volksgezondheid die dit land 'rijk' is, voor hun beslissingen moesten passeren via de interministeriële conferentie. Pedro Facon, de directeur-generaal Gezondheidszorg bij de Federale Overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid, wond er geen doekjes om dat de structuren van dit land de beleidsmakers parten speelden bij het beheersen van de crisis: "Ons land zit ingewikkeld in elkaar. De staatshervormingen hebben een ingewikkeld kluwen veroorzaakt en we moesten voortdurend zoeken naar wie waarvoor bevoegd was. Dat was niet voor elk punt op voorhand duidelijk. (...) Deze complexe bevoegdheidsstructuur leidt tot problemen en vertraagt de besluitvorming. In een crisis is dat natuurlijk des te erger. Het is duidelijk: deze staatsstructuur veroorzaakt problemen." Hoeveel mensenlevens het Belgische kafkaïaanse labyrint heeft geëist, is niet bekend.

Nood aan een hertekening van de structuren

Sinds 1970 werd dit land grondig hervormd middels zes staatshervormingen. Die zijn er niet zomaar gekomen, maar waren een poging om de politieke spanningen tussen Vlaanderen en Wallonië te kanaliseren via een nieuw staatkundig en bestuurlijk model. Inmiddels weten we dat deze poging op een grandioze mislukking

is uitgedraaid. Het heeft dit land met een onoverzichtelijk en onwerkbaar kluwen van structuren opgezadeld en leidt tot een verregaande bestuurlijke verlamming.

Er is dus duidelijk nood aan een hertekening van de structuren en het creëren van homogene bevoegdheidspakketten op één bestuursniveau om te komen tot een efficiënt en eenvormig beleid. De indieners van dit voorstel van resolutie zijn van oordeel dat een ordelijke opdeling van dit land meer dan ooit aan de orde is. Omdat de geesten daarvoor echter nog niet voldoende gerijpt zijn, stellen zij voor om in eerste instantie toch al initiatieven te nemen om te komen tot een vergaande ontvetting van het federale niveau waarbij het zwaartepunt van de besluitvorming bij de deelstaten komt te liggen.

Het is uiteraard te verkiezen om deze homogene bevoegdheidspakketten – bijvoorbeeld inzake Volksgezondheid en Arbeidsmarktbeleid – toe te wijzen aan de deelstaten. Daar heerst immers de breedste maatschappelijke consensus. Naar aanleiding van de falende aanpak van de coronacrisis stelde Margot Cloet, de topvrouw van de grootste zorgkoepel Zorgnet-Icuro, meer dan terecht dat het duidelijk is dat “het systeem op is” en dat “het veel vlotter zou verlopen als alles in één hand zit. En minder geld kosten, dat we vervolgens elders kunnen gebruiken.” Cloet pleitte daarbij voor regionalisering omdat “toch wel verschillende keuzes worden gemaakt” in de verschillende landsdelen (De Tijd, 4 juni 2020).

Het staatkundige bestel is in een existentiële crisis aanbeland en behoeft een fundamenteel antwoord te krijgen indien we onze welvaart en ons welzijn niet op de helling willen zetten. Dat antwoord kan er tijdelijk en als overgangsfase in bestaan de huidige ‘België heavy’-versie op korte termijn om te vormen tot een ‘België extra light’-versie, wat het opzet is van voorliggend voorstel van resolutie.

Onderhandelingen tussen de deelstaten

Terwijl de regeringsvormingen op federaal niveau oeverloos duren, kunnen er op deelstaatniveau nog wel vlot werkbare coalities worden gesmeed. Terwijl op het federale niveau enkel de stilstand regeert, wordt er op deelstaatniveau wel een beleid gevoerd. De oplossing voor het Belgische probleem is dan ook het doorschuiven van bevoegdheden naar de deelstaten. De indieners willen met dit voorstel van resolutie de Vlaamse Regering dan ook oproepen om niet langer lijdzaam aan de zijlijn te staan tijdens de federale onderhandelingen, maar zelf gesprekken aan te knopen met de Waalse Regering over bijkomende bevoegdheidsoverdrachten naar de deelstaten.

Elke dag dat de onderhandelingen blijven aanslepen, is immers een dag waarop er geen fundamentele beslissingen worden genomen om onze welvaart en ons welzijn in de toekomst te garanderen. De socio-economische schade door het gebrek aan beleid is een bedreiging voor onze toekomst. Het federale begrotingstekort loopt inmiddels al op tot zo’n 40 miljard euro. Het valt te vrezen dat vooral het economisch sterkere Vlaanderen de factuur van deze erbarmelijke financiële toestand zal toegeschoven krijgen.

De indieners wijzen erop dat wanneer er omwille van grondwettelijke redenen of bijzonderemeerderheidsredenen niet onmiddellijk een mogelijkheid bestaat om bevoegdheden rechtstreeks over te dragen aan de deelstaten, het wel mogelijk is om in de schoot van de Federale Regering gewestelijke ministeriële comités op te richten waardoor reeds op korte termijn een voorlopige defederalisering kan worden doorgevoerd. Het vereist daartoe enkel een akkoord in de Federale Regering, alsook uiteraard de steun daarvoor van een meerderheid in de Kamer van volksvertegenwoordigers. Deze techniek werd in het verleden reeds meermaals toegepast.

Stefaan SINTOBIN
Jan LAEREMANS
Leo PIETERS
Wim VERHEYDEN
Anke VAN DERMEERSCH
Chris JANSSENS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat:
 - 1° België ruim een jaar na de verkiezingen van 26 mei 2019 nog steeds niet beschikt over een volwaardige Federale Regering en er zelfs nog geen uitzicht is op een vorming ervan;
 - 2° de twee landsgedeelten in snel tempo uit elkaar groeien, wat zich ook vertaalt in uiteenlopende verkiezingsuitslagen die de vorming van een regering met draagvlak in de beide landsgedeelten onmogelijk maken;
 - 3° het ontbreken van een Federale Regering met een solide parlementaire meerderheid ervoor zorgt dat de enorme uitdagingen die zich in tal van beleidsdomeinen stellen niet worden aangepakt;
 - 4° het tussen de diverse bevoegdheidsniveaus versnipperde beleid en een andere beleidsvisie op tal van beleidsdomeinen tussen Vlamingen en Walen een efficiënt en coherent beleid onmogelijk maken;
 - 5° er in deze gezondheids- en economische crisis nochtans meer dan ooit nood is aan een slagvaardig bestuur;
- vraagt de Vlaamse Regering om:
 - 1° het initiatief te nemen om op zeer korte termijn een dialoog van gemeenschap tot gemeenschap op te starten omtrent een grondige hervorming van de staatsstructuren ter versterking van de deelstaten en de bijkomende overdracht van federale bevoegdheden richting deelstaten, teneinde tot een meer werkbare staatsstructuur en een efficiëntere bevoegdheidsverdeling te komen;
 - 2° tegelijkertijd de nodige voorbereidingen te treffen voor een eventuele ordelijke opdeling van het land in geval deze dialoog van gemeenschap tot gemeenschap niet de nodige resultaten oplevert voor grondige structurele hervormingen die tegemoetkomen aan de politieke en bestuurlijke noden van Vlaanderen;
 - 3° de nodige diplomatieke contacten te leggen met de internationale gemeenschap om, vanuit het perspectief van Vlaanderen, duiding te geven over de existentiële crisis van het Belgische staatkundige bestel en de noodzaak tot een grondige hervorming ervan of zelfs een ordelijke opdeling van dit land, gelet op de fundamentele verantwoordelijkheden die het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering hebben als democratisch verkozen vertegenwoordiging van het Vlaamse volk ten aanzien van het welzijn van ons volk.

Stefaan SINTOBIN
Jan LAEREMANS
Leo PIETERS
Wim VERHEYDEN
Anke VAN DERMEERSCH
Chris JANSSENS